

बिहीबार, २०६७ असोज ७

गैरन्यायिक हत्यालाई सम्बोधन गर्न सिफारिससहितको सरोकारहरूको सारसङ्क्षेप संयुक्त राष्ट्रसङ्घद्वारा आज सार्वजनिक

काठमाडौं- संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय मानवअधिकार उच्चायुक्तको कार्यालय, नेपाल (उच्चायुक्तको कार्यालय-नेपाल)ले सन् २००८ जनवरीदेखि सन् २०१० जुनसम्मको अवधिमा सन्ताउन्नजनाको मृत्यु हुने गरी भएका उनन्चालीस घटना अभिलेख गरिएको *तराईमा भएका गैरन्यायिक हत्याका आरोपहरूको अनुसन्धान* शीर्षक दिइएको सरोकारहरूका सारसङ्क्षेप आज सार्वजनिक गरियो। ती सबै घटनाहरूमा सुरक्षाफौजद्वारा गैरकानुनी रूपमा घातक बल प्रयोग गरिएका विश्वसनीय आरोपहरू थिए।

सन् २००६ मा विस्तृत शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेयता सार्वजनिक सुरक्षा कायम गर्ने कुरा सरकारका लागि सबैभन्दा ठूला चुनौतीहरूमध्ये एक रहेको कुरालाई उच्चायुक्तको कार्यालय स्वीकार गर्छ। उच्चायुक्तको कार्यालय आपराधिक गतिविधिविरुद्ध लड्ने, सार्वजनिक सुरक्षा बढाउने तथा कानूनको सम्मान अभिवृद्धि गर्ने सरकारका प्रयासहरूको समर्थन गर्छ तर यी पहलहरू अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार मापदण्ड र नेपालको अन्तरिम संविधानअनुरूप हुनुपर्ने कुरामा जोड दिन्छ। विशेष सुरक्षा कारबाहीको मानवअधिकारमाथि पर्ने प्रभावहरूलाई सम्बोधन गर्ने तथा राज्यका पात्रहरूद्वारा गरिएका गलत कार्य भएका आरोपहरूबारे अनुसन्धान गर्न प्रहरी उजुरी आयोग वा विशेष एकाइजस्तो स्वतन्त्र संयन्त्र यथासम्भव चाँडो स्थापना गर्ने यो शान्ति प्रक्रियाको यो विशेष महत्त्वपूर्ण क्षण हो भन्ने यस कार्यालयलाई लागेको छ।

सारसङ्क्षेपले पूर्वी तथा मध्य तराईका दश जिल्लाहरूलाई समेटेको छ र कम्तीमा १६ वटा घटनामा पीडितहरूको मृत्यु हुनुअघि उनीहरूलाई पक्राउ गरिएको थियो भन्ने विश्वसनीय आरोपहरू छन्। सङ्कलित सूचनाहरूले के जनाउँछन् भने –भिडन्तका क्रममा मारिएका' भनिएका धेरै घटनामा प्रहरी कारबाहीहरूमा मृत्युभन्दा पनि पक्राउ भएको हुनुपर्छ। अधिकांश घटनाहरूमा पूर्ण तथा निष्पक्ष अनुसन्धान वा फौजदारी कारबाही नगरिएको पनि प्रतिवेदनले देखाउँछ।

"यीमध्ये अधिकांश घटनाहरू सही ढङ्गबाट अनुसन्धान नगरिनु हाम्रो प्रमुख सरोकारमध्ये एक हो। यस प्रतिवेदनका साथ हाम्रो मुख्य उद्देश्य गैरन्यायिक हत्या र/वा न्यायिक प्रक्रियाका समस्याहरूलाई विस्तृत रूपमा सम्बोधन गर्न ठोस सिफारिस गर्नु हो," उच्चायुक्तको कार्यालय-नेपालका कार्यवाहक प्रमुख ज्योति साङ्घ्राले भन्नुभयो। "यस प्रतिवेदनको प्रक्रियाभर यस कार्यालयले सम्बन्धित सुरक्षा निकायसँग कायम राखेका सम्पर्कका आधारमा मलाई विश्वास छ यस अवस्थामा सुधार ल्याउन ठोस कदम चाल्ने कुरामा सुरक्षा निकायहरूले साँचो इच्छा प्रकट गर्नेछन्।"

यस सारसङ्क्षेपले गैरन्यायिक हत्याका निरन्तरका आरोपहरूमा योगदान गर्ने कानून, नीति तथा प्रचलनका समस्या र त्यस्ता आरोपहरूबारे पूर्ण अनुसन्धान गर्नमा भएका विफलताहरूलाई पहिचान गर्ने प्रयास गरेको छ। नागरिक समाज, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, नागरिक समाजका सङ्गठनहरू तथा क्षेत्रीय र जिल्ला स्तरका प्रहरी कर्मचारीलगायतका साझेदारहरूसँगको परामर्श वा तिनले गरेका कामका आधारमा यी सिफारिसहरू तयार गरिएका हुन्।

PRESS STATEMENT

"सरोकारहरूको यो सारसङ्क्षेप सार्वजनिक हुनु अग्रगामी प्रक्रियाको पहिलो कदम मात्र हो जसबाट उच्चायुक्तको कार्यालय नेपाल आफ्ना साझेदारहरू, खासगरी राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग, सँग मिलेर सुरक्षाफौजसँग रचनात्मक रूपमा संलग्न हुन चाहन्छ", ज्योति साङ्घेयराले जोड दिनुभयो।"त्यस प्रयोजनका लागि हामी यी सरोकारका सारसङ्क्षेपका निष्कर्ष र सिफारिसबारे रचनात्मक संवाद सुरु गर्न सुरक्षा निकायहरूसँग कार्य गर्नेछौं।"

पूर्ण प्रतिवेदन उच्चायुक्तको कार्यालयको वेबसाइट <http://nepal.ohchr.org> मा राखिएको छ। यस प्रतिवेदनको अङ्ग्रेजी तथा नेपालीमा छापिएको प्रति चाँडै उपलब्ध हुनेछ।